

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Religionsundervisning

En kvalitativ studie om lågstadielärares religionsundervisning
och uppfattning om religionskunskap i årskurs F-3

Religious education

Bahast Majid och Moa Åkerlund

Akademien för utbildning, kultur och kommunikation
Pedagogik
Självständigt arbete för grundlärare F-3,
samhällsorienterade ämnen
Grundnivå, 15 hp.

Handledare: Linda Jonsson
Examinator: Olle Tivenius
Vårterminen 2021

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Akademien för utbildning
kultur och kommunikation

SJÄLVSTÄNDIGT ARBETE

Kurskod OAU245 15 hp

Vårterminen 2021

SAMMANFATTNING

Bahast Majid och Moa Åkerlund

Religionsundervisning

En kvalitativ studie om lågstadielärares religionsundervisning och uppfattning om religionskunskap i årskurs F-3.

Religious education: A qualitative study of primary school teachers' religious education and teaching in year F-3.

Årtal: 2021

Antal sidor: 35

Syftet med studien är att fördjupa kunskapen om F-3-lärares relation till undervisning i ämnet religionskunskap. Forskningsfrågorna behandlas utifrån en kvalitativ ansats och den didaktiska triangeln som teoretiskt perspektiv med fokus på relationerna mellan innehåll, lärare och elev, och de didaktiska frågorna *vad, hur* och *varför*. Resultatet påvisar likheter och skillnader i lärares relation till undervisning i religionskunskap. Slutsatsen är att olika lärare fokuserar på olika kunskaper och förmågor i religionskunskap, vilket inte ger en likvärdig undervisning. Däremot använder lärare varierade arbetsätt, har en progression i arbetet, och är positiva till religionskunskap och uppfattar ämnet som viktigt.

Nyckelord: religionskunskap, religionsundervisning, kunskaper, förmågor, arbetsätt, relation, styrdokument

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemområde, syfte och forskningsfrågor	1
2	Bakgrund.....	2
2.1	Begrepp och definitioner	2
2.2	Tidigare forskning	2
2.3	Styrdokument	5
3	Teoretiskt perspektiv.....	7
4	Metod.....	10
4.1	Metodologi	10
4.2	Urval	10
4.3	Genomförande.....	10
4.3.1	Datainsamling	10
4.3.2	Databearbetning	11
4.3.3	Tolkning av empiri.....	12
4.4	Etiska principer	12
5	Resultat.....	13
5.1	Empiri.....	13
5.1.1	Lärares arbete med kunskaper och förmågor i religionskunskap	13
5.1.2	Lärares arbetssätt i religionskunskap.....	14
5.1.3	Lärares upplägg av religionsundervisning.....	16
5.1.4	Lärares syn på religionsundervisning.....	16
5.2	Tolkning av empiri.....	18
5.2.1	Lärares undervisning i religionskunskap	18
5.2.2	Lärares egen uppfattning av undervisning i och om ämnet religionskunskap.....	20

5.3	Resultatsammanfattning.....	21
6	Diskussion	22
6.1	Resultatdiskussion.....	22
6.1.1	Slutsats.....	24
6.2	Metoddiskussion	24
6.2.1	Pålitlighet och trovärdighet	25
6.3	Framtida forskningsfrågor	26
	Referenser	27
	Bilaga Intervjuguide.....	29
	Bilaga Informationsbrev - intervju gällande F-3-lärares uppfattningar om religionsundervisning	30

1 Inledning

Utifrån tidigare erfarenhet av egen undervisning i religionskunskap i grundskolan F-3 har vi upplevt att undervisningen främst inriktas på kunskaper om de abrahamitiska religionerna. Undervisningen verkar därmed inte ge eleverna förutsättningar att utveckla förmågor inom ämnet, exempelvis att analysera och reflektera över livsfrågor, högtider, identitet, och religionernas påverkan i och på samhället (Skolverket, 2019).

Skolinspektionens (2012) kvalitetsgranskning av religionskunskap på gymnasiet framhåller att lärarna skapar trygghet och ett tillåtande klimat i klassrummet, vilket gör att eleverna vågar uttrycka sig gällande frågor i religion. Däremot påvisar även rapporten att lärarna behöver utveckla undervisningen för att ge eleverna förutsättningar för att utveckla fördjupade kunskaper och förmågor. Framförallt behöver den analyserande och reflekterande förmågan, livsåskådningar och etik ges större utrymme i religionsundervisningen (ibid.).

Utifrån våra tidigare erfarenheter är Skolinspektionens (2012) granskning relevant därför att grundskolans läroplan för religionskunskap anbefaller, i likhet med aktuell forskning av bland annat Kjeldsen (2019) och Kittelmann Flensner (2015), undervisning i de beskrivna förmågorna och kunskaperna, och varierade arbetsätt (Skolverket, 2019). Med detta som bakgrund anser vi det angeläget att studera hur lärare arbetar med religionskunskap, och deras uppfattningar om ämnet.

1.1 Problemområde, syfte och forskningsfrågor

Grundskolans läroplan föreskriver undervisning i förmågor och kunskaper, och varierade arbetsätt i religionskunskap. Däremot konstaterar forskningen enhälligt att religionsundervisning påverkas av lärares uppfattning om ämnet, vilket inte leder till en likvärdig undervisning.

Syftet med studien är att fördjupa kunskapen om F-3-lärares relation till undervisning i ämnet religionskunskap. För att uppnå syftet besvaras följande forskningsfrågor:

1. Hur beskriver F-3-lärare sin undervisning i ämnet religionskunskap?
2. Vilken uppfattning har F-3-lärare angående undervisning i ämnet religionskunskap?

Studiens forskningsfrågor besvaras utifrån en kvalitativ ansats och genom den didaktiska triangeln som teoretiskt perspektiv.

2 Bakgrund

I detta kapitel förklaras först de begrepp och definitioner som tillämpas i studien i avsnittet 2.1 *Begrepp och definitioner*. Därefter behandlas forskningslitteratur om religionskunskap i avsnittet 2.2 *Tidigare forskning*, och läroplanens kursplan i religionskunskap i avsnittet 2.3 *Styrdokument*.

2.1 Begrepp och definitioner

I detta avsnitt redovisas studiens förklaringar på begrepp och definitioner.

Religionskunskap är ett av de samhällsvetenskapliga ämnena, vilka har en gemensam kursplan för årskurs 1-3 (Skolverket, 2019). Religioner och livsåskådningar är en del av vår samtid och den mänskliga kulturen (Skolverket, 2019).

Förmågor i religionskunskap definieras i enlighet med det som beskrivs i avsnittet 2.3 *Styrdokument* (Skolverket, 2019).

Kunskaper i religionskunskap innebär kunskaper vilka ska utveckla eleverna till aktiva och demokratiska samhällsmedborgare (Skolverket, 2019).

Diskurs är ett sätt att visa på, tala om, ge mening och tolka olika händelser (Kittelman Flensner, 2015).

Livsfrågor i religionskunskap är sådana frågor som behandlar människans syn på existens, såsom kön, jämställdhet, sexualitet och relationer (Skolverket, 2019).

2.2 Tidigare forskning

Kittelman Flensner (2015) studerar i sin doktorsavhandling *Religious Education in Contemporary Pluralistic Sweden* olika diskurser i religionsundervisning, dess formulering och dess konsekvenser för den sociala konstruktionen av ämnet. Avhandlingen syftar till att dels utforska, dels analysera religionsundervisning i gymnasieskolan som ett resultat av ett pluralistiskt samhälle och samtid. Kittelman Flensner (2015) beskriver att alla lärare, liksom alla elever, har intryck, åsikter och tidigare erfarenheter som påverkar deras uppfattning om religionsämnet, religionsundervisning och diskurserna i klassrummet. Hon menar att diskurser i klassrummet speglar samhället. I avhandlingen sammanfattas studiens resultat i fyra diskurser; *en sekularistisk diskurs*, *en andlig diskurs*, *en svenskhets diskurs*, och *en privat och en akademisk rationell diskurs*. *Den sekularistiska diskursen* har fokus på religion som en del av en historisk period och något som var viktigt i en förgången tid. När det gäller detta ses religiös påverkan som något negativt och en motsättning till den individualism och fokus på individens frihet som diskursen framhåller. Med detta som bakgrund tar lärare, för det mesta, en neutral ställning i sin undervisning.

Således är det sällsynt att lärare talar om sig själva i första person, eller sin egen religionsuppfattning, i undervisning.

I enlighet med Kittelmann Flensners (2015) beskrivna diskurs redogör Halvarson Britton (2019) i sin doktorsavhandling *Att möta det levda: Möjligheter och hinder för förståelse av levd religion i en studiebesöksorienterad religionskunskapsundervisning* för ett individperspektiv för utveckling och lärande utifrån tre didaktiska faktorer. Hon syftar till att undersöka hur religionsundervisning kan utveckla elevers förståelse och uppfattning om levd religion. Studien som tar sin grund i religionssociologisk empirisk och teoretisk forskning undersöker religion ur ett kulturvetenskapligt perspektiv genom intervjuer och observationer. Halvarson Britton (2019) förklarar tre didaktiska verktyg som bidrar till elevers förståelse och uppfattning om levd religion och religiositet genom bild, text, tal och studiebesök. Dels menar hon att individers berättelser gör det möjligt för eleverna att bilda en uppfattning om andra individers religioner och livsåskådningar, dels menar hon att individperspektivet ger en fler dimensioner och mångfald av praktiserad religion. Slutligen redogör Halvarson Britton (2019) för att undervisningen ska bestå av ett brett material för att utöka elevernas förståelse av religionens innebörd. Vidare redogör Kittelmann Flensner (2015) för *den andliga diskursen* vilken har ett fokus på existentiella frågor och villkor, såsom meningen med livet, meningsskapande och meningssökande. Tillämpning av diskursen i diskussioner kring människans existens leder till att undervisningen skapar öppenhet för olika uppfattningar om livsfrågor. Diskussionerna skapar även mer flytande och breda svar. *Svenskhetsdiskursen* beskriver kopplingar mellan Sverige som land och kristendom som religion, exempelvis kopplingar mellan religion och tradition. *Den privata och den akademiskt rationella diskursen* skiljer sig åt i karaktär. Den privata diskursen har en personlig bemärkelse och präglas av fokus på det konkreta och det informella. Diskursen utgår ofta från individen och innebär en elevcentrerad undervisning. Detta skiljer sig från den akademiskt rationella diskursen då denna är mer allmän och har ett mer fördjupat fokus på innehållsorienterad undervisning.

Forskarna Lilliestam, Holmqvist Lidh och Osbeck (2020) undersöker i sin artikel *Lågstadielärare talar om sin undervisning i de samhällsorienterade ämnena* lågstadielärares uppfattning om undervisning i de samhällsvetenskapliga ämnena, och studien syftar till att fördjupa kunskapen därom. I studien redogör forskarna för att olika lärare betonar olika delar av det centrala innehållet i de samhällsvetenskapliga ämnenas gemensamma kursplan. Studiens resultat påvisar att det finns en samstämmighet kring lärares uppfattning om arbete med respekt, normer och att ge eleverna möjlighet att vara en del av det svenska samhället. Emellertid finns det en motverkan till arbetet med respekt i den intolerans mot andra folkgrupper vilken kan finnas i hemmet. Det finns även en motsättning till respekt i lärarnas eget arbete med religion då det beskrivs i studien att lärare endast väljer att undervisa i de religionerna som har koppling till eleverna och deras

erfarenhetsvärld. Följden av detta blir att undervisningen påverkas av social kontext och elevernas religiösa bakgrund.

I likhet med Lilliestam et al. (2020) beskriver Kittelmann Flensner (2015) i sin doktorsavhandling en observation där hon uppfattade brist i respekt hos eleverna kring de abrahamitiska religionerna. I och med att läraren inte agerade gällande elevernas diskriminerande och kränkande kommentarer valde Kittelmann Flensner (2015) själv att agera.

Den danske forskaren Kjeldsen (2019) studerar i artikeln *A Study-of-Religion(s)-Based Religion Education: Skills, Knowledge, and Aims* religionsundervisning utifrån tre kategorier; attityder, färdigheter och begrepp, och kunskap. Hon menar att eleverna ska få undervisning *om* religion, *av* religion och *från* religion. Den danske forskaren redogör för att undervisning *om* och *av* religion ges genom livs- och existentiella frågor, medan undervisning *från* religion ges genom kritiskt förhållningssätt, pedagogiskt tänkande och syn på demokrati. Vidare framhåller Kjeldsen (2019) vikten av att undervisning *om*, *av* och *från* religion ska innefatta arbete med olika religioner. Hon menar att undervisningen ska stödja ökad globalisering, pluralisering och migration, eftersom det är en stor del av vår samtid. Med bakgrund till detta lyfter forskaren fram varierande arbetssätt för en framgångsrik religionsundervisning. Exempelvis presenterar hon arbetssätt såsom studiebesök, intervjuer, arbete med olika religiösa föremål, och arbete med illustrerande metoder. I enlighet med det Halvarson Britton (2019) redogör för, angående didaktiska verktyg för undervisning i levd religion, menar Kjeldsen (2019) att eleverna själva ska få frambringa kunskap om levd religion genom varierande arbetssätt såsom intervju och studiebesök. Kjeldsen (2019) förklarar att varierande undervisning ger eleverna möjlighet till att få en bred och djup bild av religionsämnet. Vidare ska innovation, mångfald, levd religion och konflikter vara en del av religionsundervisning. Slutligen anbefaller Kjeldsen (2019) att undervisning även ska behandla religionernas historia, deras utveckling till vår samtid och relation till samhället.

Jonssons (2016) doktorsavhandling *Mellan tradition och förnyelse: Utmaningar i religionsläraryrket* syftar till att undersöka de utmaningar religionslärare i grundskolan och gymnasieskolan ställs inför i förhållande till den icke-konfessionella undervisning som läroplanen ger uttryck för. Å ena sidan menar hon att det breda stoffet ger möjlighet till att behandla religionsämnet mer djupgående genom etiska och existentiella frågor. Å andra sidan menar hon att religionsämnets breda stoff dels bidrar till att undervisningen riskerar att bli ytlig, dels till att skapa ett tolkningsutrymme hos lärarna. Detta är en av anledningarna till att elevnära livsfrågor inte ges utrymme i undervisningen. Vidare lyfter Jonsson (2016) fram att lärare inte ser livsfrågor som något greppbart och att faktorer såsom tid påverkar undervisningens utformning.

Den taiwanesiska forskaren Shih (2020) syftar i artikeln *Learning content of 'multiculturalism' for children in Taiwan's elementary schools* till att undersöka det mångkulturella undervisningsinnehållet kopplat till religionskunskap i skolorna i Taiwan. Han menar att eleverna genom undervisning behöver ges möjlighet till att få en uppfattning om olika kulturer och religioner i det mångkulturella samhället. Lärare behöver därför ta aktiva val och kritiskt granska läroböcker för att få och förmedla en heterogen bild av religionsämnet.

2.3 Styrdokument

I läroplanens gemensamma kursplan för de samhällsvetenskapliga ämnena formuleras vilka kunskaper och förmågor eleverna ska tillägnas. Undervisningen ska ge eleverna kunskaper i religionskunskap utifrån exempelvis dessa följande centrala innehåll, vilka delas upp under rubrikerna *Att leva tillsammans*, *Att leva i närområdet*, *Att leva i världen* och *Att undersöka verkligheten* (Skolverket, 2019):

Att leva tillsammans

- Att flytta inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer. (s. 216)

Att leva i närområdet

- Hemortens historia. Vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder.
- Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden.
- Religioner och platser för religionsutövning i närområdet. (s. 216)

Att leva i världen

- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom. Några berättelser ur Bibeln och deras innebörd samt några av de vanligaste psalmerna.
- Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier. (ss. 216-217)

Att undersöka verkligheten

- Metoder för att söka information från olika källor: intervjuer, observationer och mätningar. Hur man kan värdera och bearbeta källor och information, såväl med som utan digitala verktyg.
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid. (s. 217)

Sammanfattningsvis ska eleverna ges möjlighet att utveckla följande förmågor inom religionsämnet (Skolverket, 2019):

- analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa,
- analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället,
- reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet,
- resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller, och
- söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet. (ss. 215-216)

3 Teoretiskt perspektiv

I studien används den didaktiska triangeln som teoretiskt perspektiv. Grundtanken i teorin är tre centrala relationer och dessa relationer är mellan lärare, elev och innehåll. Dessa relationer är relevanta för lärares undervisningsfärdighet, exempelvis didaktisk kompetens i val av innehåll (Sjöström, 2019). Den valda teorin sammanfattas av Sjöström (2019), och är en kombination av texter från Hudson och Meyer (2011), Jank och Meyer (2006) och Rydberg (2018). Texterna av Hudson och Meyer (2011), Jank och Meyer (2006), och Rydberg (2018) kompletterar varandra och ger en gemensam bild av perspektivet.

Den didaktiska triangeln är å ena sidan ämnesspecifik och å andra sidan allmän, och därför applicerbar på studiens samhällsvetenskapliga forskningsfält (Sjöström, 2019). "En allmändidaktisk modell är en pedagogisk teoribyggnad för analys och modellering av didaktisk handling" (Jank & Meyer, 2006, s. 37, citerad i Sjöström, 2019). Triangeln kan användas som en förklaringsmodell för mer avancerade modeller (Hudson & Meyer, 2011). Den didaktiska modellen som presenteras här har en ömsesidig påverkan mellan lärare, ämnesinnehåll och elev, och de didaktiska frågorna *vad*, *hur* och *varför*. Didaktik innebär att läraren gör didaktiska överväganden utifrån relevansperspektiv, metodik i bred bemärkelse och utbildningsfilosofisk syn (Sjöström, 2019).

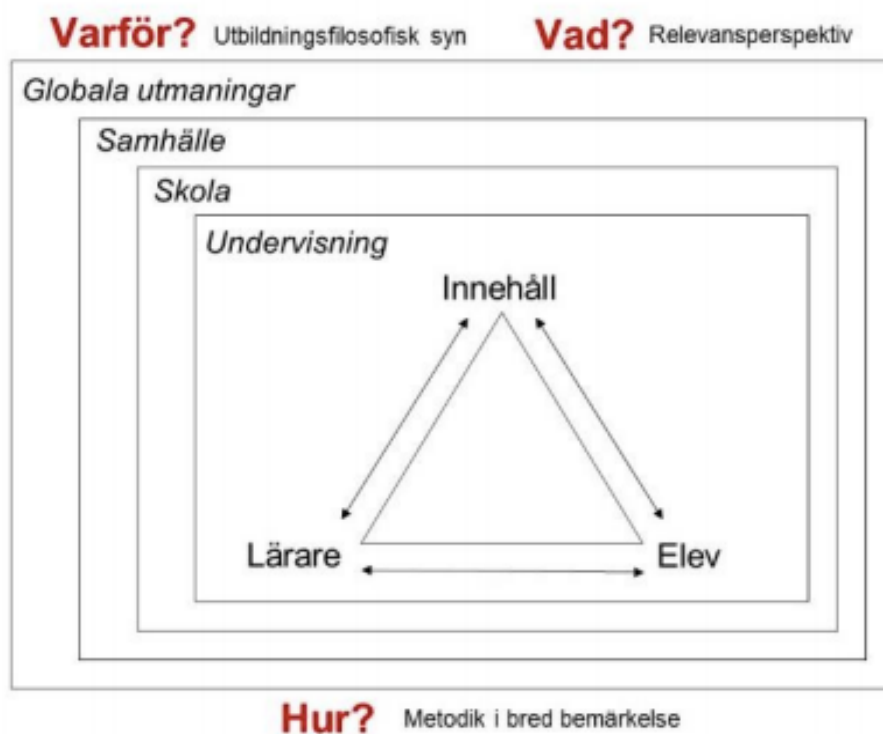
Läraren bör vid planering och genomförande av undervisning ha teorins tre didaktiska frågor i åtanke. Dessa didaktiska frågor bör ha koppling till läroplan och andra styrdokument. *Vad*-frågan fokuserar på vilket innehåll undervisningen ska behandla. Gällande *vad*-frågan anbefaller teorin att läraren ska göra ett urval av innehåll utifrån elevernas förkunskaper och intressen. Kunskapsområdets innehåll ska även tydliggöras och konkretiseras för eleverna. Innehållet ska vara begripligt för eleverna på varje enskild elevs utvecklingsnivå, och därifrån ska undervisningen ha en progression i att gå från det konkreta till det abstrakta (Lindström & Pennlert, 2013).

Hur-frågan fokuserar på vilka arbetssätt och metoder läraren använder för att tillgodose eleverna med kunskaper och förmågor. Genom *hur*-frågan utvecklar eleverna förmågor genom användandet av varierande metoder och arbetssätt, såsom förmedlande eller förklarande metoder, interaktiva metoder, undersökande eller problembaserade metoder och gestaltande metoder. Förmedlande eller förklarande metoder innefattar exempelvis metoder som instruktioner, läsning, förmedling av bild och ljud, och upplevelseövningar. Interaktiva metoder innebär exempelvis diskussion, pararbete och grupparbete. Undersökande eller problembaserade metoder innebär bland annat kartläggningar, intervjuer och undersökningar. Slutligen handlar den gestaltande metoder om lek och drama, teater och bildskapande. Med hänsyn till detta är det lärarens ansvar att förklara och visa hur eleverna kan arbeta med olika metoder, och utveckla olika förmågor, exempelvis social förmåga och samarbetsförmåga (Lindström & Pennlert, 2013).

Varför-frågan fokuserar på det syfte och mål läraren har med sin undervisning och ligger till grund för val av både innehåll och arbetssätt. Undervisningens syfte och mål bör kommuniceras och konkretiseras för eleverna. Huruvida läraren planerar och genomför undervisning i förhållande till de didaktiska frågorna skiljer sig åt beroende på undervisningstillfälle (Lindström & Pennlert, 2013).

Figur 1.

Den didaktiska triangeln

Kommentar. Från Forum för forskningsbaserad undervisning: Bidrag från konferensen FobasNT18 13-14 mars 2018 i Norrköping (s. 124), av J. Sjöström, 2019, Nationellt centrum för naturvetenskapernas och teknikens didaktik vid Linköpings universitet. Copyright 2019 av Jesper Sjöström. Använd med tillåtelse.

Inom det teoretiska perspektivet är relationerna mellan lärare, elev och ämnesinnehåll det centrala. I relationen mellan lärare och innehåll är det betydelsefullt att läraren har en god ämneskompetens för att göra medvetna didaktiska val gällande undervisningsinnehåll (Hudson & Meyer, 2011; Sjöström, 2019). I relationen mellan elev och innehåll handlar det om lärarens didaktiska färdigheter utifrån elev och elevgrupp, exempelvis att utgå från elevernas intressen, erfarenheter och förkunskaper i undervisningen. I relationen mellan lärare och elev är det betydelsefullt för läraren att exempelvis formulera mål i förhållande till läroplan, göra urval av undervisningsinnehåll, och att ständigt ge ledning och stimulans i elevernas kunskap- och färdighetsutveckling (Sjöström, 2019). I relationen är det även centralt att eleverna ska uppleva trygghet och bekräftelse i

skolan. För lärare handlar det då om gott ledarskap och social kompetens. Det finns ett dilemma hos lärarna i huruvida de fokuserar på innehåll, utvecklande av förmågor eller socio-politiskt deltagande (Sjöström & Rydberg, 2018).

4 Metod

I detta kapitel presenteras studiens metod. I avsnittet *4.1 Metodologi* presenteras studiens metodologi med stöd i metodlitteratur. I avsnittet *4.2 Urval* beskrivs metod vid arbetets urval. Därefter i avsnittet *4.3 Genomförande* behandlas arbetets operationalisering, närmare bestämt studiens datainsamling, databearbetning och tolkning av empiri. Slutligen, i avsnittet *4.4 Etiska principer*, redovisas de etiska principer, överväganden och riktlinjer som tillämpats i arbetet.

4.1 Metodologi

I arbetet används en kvalitativ ansats bestående av semistrukturerade intervjuer (Denscombe, 2018). Semistrukturerade intervjuer används i syfte att ge ett djupt och brett material med hög validitet. Metoden ger informanten möjlighet att uttrycka personliga upplevelser och erfarenheter. I arbetet används därför personliga intervjuer för att påvisa informanternas åsikter och tankar (ibid.).

Den metodologi som används vid datainsamling och databearbetning stödjer sig på Brinkmann och Kvaless (2018) redogörelse gällande genomförande av intervju och transkription. Även datasorteringen följer Brinkmann och Kvaless (2018) principer för genomförande och innefattar kategorisering och kodning för att effektivt strukturera och synliggöra det insamlade materialet. Tolkning av empirin görs genom tematisk analys, för att fastställa skiljaktigheter och förklaringar från det insamlade materialet (Denscombe, 2018).

4.2 Urval

I studien används ett subjektivt urval av grundskollärare med erfarenhet av undervisning i religionskunskap i årskurs F-3 (Denscombe, 2018). Fyra olika lärare, i fyra olika kommuner, intervjuades i syfte att ge fördjupad kunskap om lärares olika relationer till religionsundervisning. Urvalsprincipen användes i syfte att ge ett rikt material. Studiens fyra informanter kontaktades med hjälp av personliga kontakter.

4.3 Genomförande

I detta avsnitt förklaras studiens tillvägagångssätt i de fyra underavsnitten *4.3.1 Datainsamling*, *4.3.2 Databearbetning* och *4.3.3 Tolkning av empiri*.

4.3.1 Datainsamling

I studien användes kvalitativa semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod (Denscombe, 2018; Brinkmann & Kvale, 2018). Informanterna fick ta del av ett informationsbrev om studien och genomförandet av intervjun. I informationsbrevet framgick det att informanterna själva fick välja tid för genomförandet. Intervjuerna hölls på distans och tog cirka 30 minuter. Vid genomförandet användes inspelningsutrustning, intervjufrågor i pappersformat och

ett anteckningsblock för egna noteringar. I intervjuerna ställdes öppna frågor i syfte att synliggöra informanternas egna tankar och åsikter om ämnet (Brinkmann & Kvale, 2018). Efter genomförandet av respektive intervju lyssnades det inspelade materialet igenom för att sedan transkriberas. Studiens intervjufrågor finns bifogade i *Bilaga Intervjuguide*.

4.3.2 Databearbetning

Det insamlade materialet lyssnades igenom och bearbetades genom transkription. Därefter sorterades materialets 243 utsagor, enligt de principer för kategorisering och kodning som Brinkmann och Kvale (2018) redogör för, i fyra kategorier. Detta gjordes genom att vi gav utsagorna en initial kod och sedan en kategori-kod. Även noteringar från intervjuerna användes för att få en fyllig bild av informanternas undervisning och uppfattning om ämnet. Kategorierna genererades av det insamlade materialet från intervjuerna och det teoretiska perspektivet. Nedan presenteras exempel på hur vi hanterar utsagorna i kategorin *5.1.4 Lärares syn på religionsundervisning*.

- Utsaga 64: "Jag tycker om att jobba tematiskt, att nu har vi ett par månader och då kör vi intensivt med religion". (I2 [Informant 2]) Initial kod: Lärares syn på tematiskt arbetssätt.

Denna utsaga skulle även kunna passa in på kategori *5.1.2 Lärares arbetssätt i religionskunskap*. Emellertid ger den en bild av lärares uppfattning om ämnet.

- Utsaga 151: "Och sen kränkningar mellan barn, jag tycker inte riktigt, jag tror, alltså, de gör dumma saker, de flesta barn gör inga medvetna kränkningar, men sen så ska man jobba med det hela tiden" (I3) Initial kod: Elever kränker inte medvetet.
- Utsaga 122: "I och med att vi har elever som verkar inom många olika religioner så är det otroligt viktigt att alla elevers tro tas på allvar" (I3) Initial kod: Elevers tro ska tas på allvar.
- Utsaga 41: "Det är ett jätteviktigt ämne, det är bara positivt att arbeta med religion. Det finns ingen nackdel utan det måste finnas med" (I1) Initial kod: Den positiva inställningen till religionsämnet.
- Utsaga 98: "Och det är ju för att jag själv är ju inte särskilt kristen. Religion överhuvudtaget är jag inte så, jag tycker att det är intressant, men jag kan inte så mycket. Det är inte så att det sitter i mitt bakhuvud direkt" (I3) Initial kod: Lärares förhållande till egna erfarenheter och kunskaper i religion.
- Utsaga 37: "Det är ganska spännande. När jag började arbeta jobbade jag på en vanlig svensk skola, med bara svenska barn, då kommer man i dem djupare kristna traditionerna och det är en gemenskap kring traditionerna

och ritualerna” (I1) Initial kod: Skillnader mellan en mångkulturell skola och en ”vanlig” svensk skola.

- Utsaga 38: ”Skolan jag arbetar på idag, kanske vi kristna är en minoritet, och det är fler muslimer. Det blir en mer dynamik och större svängigare samtal kring religion och vad som är rätt och fel om det nu finns något rätt eller fel” (I1) Initial kod: Annan karaktär på diskussioner i en mångkulturell skola.

4.3.3 Tolkning av empiri

Genom den didaktiska triangeln har vi tolkat och tilldelat mening åt empirin, i syfte att besvara studiens två forskningsfrågor. Empirin genererade fyra kategorier som gemensamt synliggör det vi tolkat som centralt för lärarna i deras religionsundervisning. Vid tolkning av materialet uppfylls de fyra sanningskriterierna; rimlighetskriteriet, koherensskriteriet, korrespondensskriteriet och det aletiska kriteriet (Tivenius, 2015; Tivenius, 2021).

4.4 Etiska principer

Studien förhåller sig till Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer. Tivenius (2015) presenterar fyra principer som praktiserades i arbetet; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet uppnåddes genom att informanterna blev informerade genom ett informationsbrev om intervjuens innehåll, avsikt, frivillighet, sin medverkan, och förväntningar på deltagande. Samtyckeskravet togs i beaktning genom att informanterna fick ta del av informationsbrevet och därefter bestämma sitt deltagande. I och med att informanternas namn, skolor och kommuner anonymiserades uppfylls konfidentialitetskravet. Slutligen nyttjas deltagares uppgifter och studiens resultat endast enligt nyttjandekravet.

5 Resultat

I detta kapitel presenteras det insamlade materialet i olika avsnitt. I avsnittet *5.1 Empiri* genererar det insamlade materialet kategorier. I avsnittet *5.2 Tolkning av empiri* tolkas det insamlade materialet, utifrån det teoretiska perspektivet, för att besvara våra två forskningsfrågor. Slutligen, i avsnittet *5.3 Resultatsammanfattning* sammanfattas resultatet för en vidare diskussion i resultatdiskussionen.

5.1 Empiri

I detta avsnitt behandlas materialet i fyra kategorier; *5.1.1 Lärares arbete med kunskaper och förmågor i religionskunskap*, *5.1.2 Lärares arbetssätt i religionskunskap*, *5.1.3 Lärares upplägg av religionsundervisning* och *5.1.4 Lärares syn på religionsundervisning*. Kategorierna påvisar enskilda personers tankar och idéer gällande religionskunskap, vilka synliggörs i 243 utsagor.

5.1.1 Lärares arbete med kunskaper och förmågor i religionskunskap

Lärare uppmärksammar framför allt kristna högtider i undervisningen utifrån den kristna kalendern, vilket ofta har med okunskap att göra. Det finns en vilja att uppmärksamma andra religioner, vilket lärare på mångkulturella skolor verkar göra i högre utsträckning.

Där måste jag erkänna att jag inte är jättebra på att hålla koll på andra religioners högtider. Det är ju mest för att jag inte kan, man kan då få in eleverna och låta dem få berätta hur är det ni firar. När man jobbar med de olika religionerna går man igenom vad det är för högtider, men jag är dålig på att uppmärksamma andra högtider än de kristna faktiskt.

Det är svårt att uppmärksamma andra religioner än de abrahamitiska då eleverna själva inte uttalat sina trosuppfattningar. Lärarna förlitar sig på att eleverna är öppna om sin trosuppfattning och påminner när högtider närmar sig.

Jag har en indisk pojke i min klass, men han lyfter aldrig några högtider så jag vet faktiskt inte vad de firar jag tror de är kristna men jag är inte hundra.

Livsfrågor tas ofta upp i undervisningen med fokus på vänskap, men även med koppling till barnkonventionen och de mänskliga rättigheterna då lärare ser det som deras ansvar att förmedla kunskap om, och att få eleverna att förhålla sig till dessa. Därmed ser sig lärare som förebilder för att eleverna ska bli demokratiska samhällsmedborgare.

Men ganska mycket också utifrån livsfrågor, alltså hur är vi som vänner. För det är en ganska stor del som jag tycker att man måste komma ihåg som faktiskt ligger i religionen.

Identitet handlar om frågor med koppling till eleverna, vem de är, hur de mår, hur de känner, om de får vara sig själva, vem de är i klassen, etnicitet, sexualitet och bakgrund. Vidare ses identitet ofta som något svårhanterligt av lärare i religionsundervisning.

En del har svårt att hantera känslor då man blir lite ledsen när man pratar om till exempel döden.... vissa tycker det är läskigt och vissa flamsar bara bort det. I undervisningen beror det på gruppen, då det behöver vara läge att ta vissa saker.

Lärare arbetar med förmågor i religionsundervisningen, men inte genom explicit undervisning. Förmågorna aktiveras exempelvis i diskussioner om rätt och fel om den ”rätta religionen”, livsfrågor, varför vi har en kristen kalender och i kopplingar mellan religioner.

Men det som är viktigaste i det är att barn inte kan det av sig själv, utan jag måste ju lära dem hur man ska göra. Så därför undervisar jag eleverna väldigt explicit och tydligt hur gör man när man exempelvis resonerar, vad finns det för olika resoneringsord som man använder när man resonerar, eller finns det några specifika ord man använder när man reflekterar, analyserar eller värderar. Så med hjälp att jag får syn på de språkliga dragen, och kan undervisa mina elever i det, gör ju också att de kan utveckla en förmåga som är specifik i religionsundervisningen. Här tycker jag att många lärare slarvar med. De tror att eleverna av sig själva kan detta. Men det är ju vi lärare som måste undervisa dem om det, och det är en stor del av religionsundervisningen att göra det.

5.1.2 Lärares arbetssätt i religionskunskap

Olika arbetssätt används i religionsundervisningen utifrån lektionens mål. Lärare använder olika språkliga uttrycksformer för att utveckla elevernas kunskaper och förmågor. Eleverna får i undervisningen möjlighet att titta på film, läsa, skriva, diskutera, dramatisera och förkroppsliga undervisningens innehåll. Undervisningen utgår från arbete tillsammans, i par och enskilt.

Jag jobbar väldigt mycket med att visa, och att de får härma, och sen får de arbeta tillsammans i lärpar, och två lärpar kan bli en liten mindre lärgrupp för att själva kunna träna på de förmågor som man ska utveckla i religionskunskapen. För att sen kunna jobba mer enskilt, lite cirkelmodellen över det.

Vidare arbetar lärare även tematiskt med religionskunskap.

Jag och min kollega brukar göra ett häfte, att man skriver ner lite fakta och sedan samlar vi ihop allting, bilder och fakta och sedan samlar man det i ett litet häfte så att det blir ett temahäfte nu har vi häftet här om fakta om de stora världsreligionerna.

I samband med detta använder lärare sig av temaarbeten under stora kristna högtider och temaveckor i anslutning till FN-dagen.

Vi borde göra något större på ramadan känner jag, vi har inte varit lika duktiga på det.

Lärare ställer sig även kritiska till temaveckor.

Jag tror inte på sådana här temaveckor eller jag undervisar inte enligt temaveckor, utan jag utgår från den verklighet som vi befinner oss i.

Studiebesök är något som lärare använder sig av och är positiva till. Studiebesöken sker oftast till kyrkor i samband med de stora kristna högtiderna, såsom påsk och jul. Det finns en önskan om att göra studiebesök till andra heliga platser, men det verkar oftast inte göras i lågstadiet. Detta är på grund av att lärare inte upplever att andra

heliga platser finns i närområdet, eller att de saknar inbjudan från andra trossamfund. Lärare verkar även bjuda in personer från olika samfund, där personerna får dela med sig av sin tro.

I trean tror jag att det är, så har vi fått gå till den här kyrkan här nere och då har de haft sånt där julspel med krubba och sånt. Så att kyrkan brukar bjuda in oss ganska aktivt, och det är ju positivt, men jag önskar då att vi får inbjudningar till andra också, till islam och judendomen också, och det får vi ju inte. Sen tror jag inte att vi har något här i närheten heller.

Läromedel och digitala verktyg används i undervisningen, men inte konsekvent. Lärare tar material från olika läromedel, såsom läroböcker, digitala tjänster med film och ljud. Lärare utgår från elevernas tidigare kunskaper, behov och den pedagogiska planeringen i sin undervisning. De använder olika läromedel för att ha en egen grund att stå på, och i syfte att arbeta ämnesövergripande och tematiskt.

Det är inte så att vi bara kör ett läromedel rakt av utan det slutar oftast för mig och min kollega att vi gör det som ett tema för då känns det som att då kan vi baka in svenskan, språket och skrivandet finns det sånger att knyta till ämnet gör vi det.

Både summativa och formativa metoder används för att kontrollera om eleverna befäst kunskap i religionskunskap. Då det kommer till formativ bedömning tar lärare reda på elevernas förkunskaper i förhållande till kursplanen, konkretiserar lärandemålen, använder olika metoder för att säkerhetsställa undervisningens innehåll på grupp- och individnivå för att göra undervisningen begriplig, och metoder för att kontinuerligt stämna av elevernas kunskaper. Som summativ metod används ofta mindre prov för att kontrollera elevernas kunskaper. Lärare använder även frågor som ges i början av arbetsområdet.

När jag har tagit reda på förkunskaperna hos eleverna då berättar jag för mina elever att när jag har undervisat klart, och vi har tränat tillsammans, och du har tränat enskilt, då ska du kunna svara på den här frågan och så får de den frågan av mig.

Alla elever behöver ges förutsättningar att visa sina kunskaper på bästa sätt. Därför är det lärarens ansvar att skapa olika bedömningssituationer och att säkerhetsställa det, exempelvis då det kommer till andraspråksinlärare.

Jag har ju väldigt många elever som har en annan språklig bakgrund, som är SVA elever, det kan faktiskt vara så att de behöver visa sina kunskaper i religion på sitt modersmål, då måste jag iscensätta det. Har de inte orden och begreppen på det svenska språket då kan jag inte heller göra en rättvis bedömning, för det är kunskapsinnehållet jag ska bedöma.

För att befästa kunskap är det viktigt med repetition och en lektionsstruktur där eleverna får blicka bakåt och blicka framåt till nästa lektionsinnehåll genom att undervisningsinnehållet sammanfattas.

När man jobbar med religion är det viktigt att öva och repetera under lektionstid för att de har svårt att hitta studieteknik idag, det är ofta snabbt och fort och då sätter inte kunskaperna sig om allt ska gå snabbt och fort.

5.1.3 Lärares upplägg av religionsundervisning

Lärare verkar arbeta med religionskunskap i alla årskurser. Under första årskursen arbetar lärare med religion i samband med högtider, utifrån vår kalender, och kopplat till livsfrågor.

Jag börjar redan från början, sedan brukar jag stegra det så att om man från början i ettan har de här högtiderna. Sedan brukar jag stegra de olika stegen i högtiderna, så jag bygger på undervisningen.

Lärare ger olika motiv till arbetet i årskurs 1. Dels för att det står med i Skolverkets timplan, dels för att skapa en röd tråd i undervisning i de samtliga samhällsvetenskapliga ämnena.

Man försöker hålla i det under varje årskurs, för annars blir SO-ämnet så lätt uppsplittrat om man ska spara saker.

Vidare verkar lärare arbeta mest intensivt med religionskunskap under årskurs 3.

Det blir mer i årskurs 3 framförallt för att de klarar av att läsa mer texter mer stoff och att de är mer mogna att göra studiebesök.

Emellertid ges det även motiv för intensivt arbete under årskurs 2 för att säkerhetsställa elevernas måluppfyllelse.

Jag brukar fokusera mer på religion utifrån kristendomens roll i skolan och att kontrastera judendom, islam och kristendom i årskurs 2 för att kunna följa upp det i årskurs 3, om jag inte når fram så långt som jag vill nå. Alltså att eleverna får möjlighet att uppnå de kunskaper de ska.

5.1.4 Lärares syn på religionsundervisning

Lärare ser religionskunskap som ett viktigt ämne i skolan ur olika aspekter och har en positiv inställning till ämnet. De ser ämnet som viktigt för att skapa en förståelse för olikheter, alla människors lika värde, egenvärde och lika rätt till att leva i vår mångkulturella samtid. Detta ska enligt lärare ske oberoende var eleven kommer ifrån och vad eleven tror på.

Det är helt avgörande, så ser jag på det, därför det handlar om vem du är, vem du vill vara och vem du vill bli. Det handlar ju om att få en bas, att få en grund. Men det handlar också om att komma på vem man själv vill vara i jämförelse med andra, så jag tycker att det här är extremt viktigt.

Vidare ser lärare religionskunskap ett samband mellan religion och andra samhällsvetenskapliga ämnena. De ser även ämnet som viktigt i förhållande till de andra samhällsvetenskapliga ämnena.

...om det inte skulle finnas religion så skulle jag sätta in det i samhällskunskap istället.

Det finns en signifikant skillnad på lärares syn på religionsämnet omfattning. Å ena sidan menar lärare att religionskunskap är mindre än andra samhällsvetenskapliga ämnena och lätt hamnar i skymundan.

Det är inte så stort religionsämnet om man tittar på dem där andra bitarna såsom historia.

Å andra sidan menar lärare att religionsämnet är av en större karaktär då det finns koppling till mänskliga rättigheter och andra livsfrågor.

Många kanske tror att religionsundervisning bara handlar om judendom, islam och kristendom, och att man ska kontrastera det. Det handlar om de grundläggande mänskliga rättigheterna, det handlar om diskrimineringsgrunder, och det gör det ju i samhällskunskapen också, men jag använder mig utav ett innehåll utifrån vad eleverna har för trosuppfattning, eller inte har trosuppfattning.

Lärare problematiserar även kristendomens roll i läroplanen eftersom religionen ges större utrymme än andra religioner. Detta ses även som en nackdel av lärare eftersom att elever kan känna sig kränkta då deras trosuppfattning då ges mindre utrymme.

Religion kan även vara känsligt och det kan dyka upp känsliga saker, eller att nån känner sig kränkt eller trampad på tårna om kristendomen får ta lite mer plats än vad de andra religionerna får. I läroplanen står det att man ska känna till en del berättelser ur bibeln och det finns föräldrar som kanske kommer, som är nyanlända, och tycker att det där ska inte mitt barn ens höra.

I samband med detta anser lärare att det centrala innehållet även bör utgå från judendom, islam och kristendom som en grund i undervisningen, men även elevernas religionsutövning för att motverka exkludering i klassrummet.

För mig handlar det om vad har jag för religionsutövningar i min klass. Absolut, det är en grund men jag tycker också att det ska vara att vi ska utgå från det elevunderlaget som vi har.

Lärare har olika åsikter kring om de i sin profession ska dela med sig av sin trosuppfattning.

När man har en maktställning som jag då har, jag är en stor och viktig person för eleverna. Jag brukar vara försiktig med att själv berätta vad jag tror på eller när man pratar politik. Anledningen till att jag inte säger är för eleverna själva måste få bestämma det, jag ska inte färga dem med mina åsikter.

Vidare anser även lärare att deras trosuppfattning och en öppenhet kring religion förmedlar trovärdighet och respekt till eleverna att de ska få tro på vad de vill.

Jag brukar svara både och. Jag är ganska ärlig. För om jag har det jobbigt med något så kan det ändå vara så att jag ber till Gud liksom, när det har varit riktigt riktigt tuffa perioder, och det brukar jag också säga. Men man kan också tro på andra saker, man kan tro på andar, man kan tro på ingenting.

Lärare har olika upplevelser gällande kränkningar och diskrimineringar med koppling till religion. Lärare verkar uppleva kränkningar och diskriminering dels

mellan vuxna på skolan och elever, dels mellan elev och elev. Om lärare befinner sig där eleverna är, är lyhörd, och verkligen lyssnar upplever de kränkningar och diskrimineringar bland eleverna.

Vi har haft elever ute på rasten som har sagt till varandra att du inte får vara med för att du är syrian eller då får inte följa med mig hem för att du är svennebanan eller, det finns såna uttryck som kommer, och det är också såna uttryck som man kan få med sig hemifrån.

Olika tillvägagångssätt används vid kränkningar och diskrimineringar. Eleverna ges verktyg för att värdera vad som är rätt och fel, och att ges förmågan att kunna resonera kring det. Eleverna i den åldern är inte dumma av naturen och det är lärarens ansvar att omforma, lotsa och modellera i goda handlingar.

Vi resonerade kring "om du hör någon som säger att du inte får vara med för att du är arab, eller muslim eller du får inte vara med för att du är svensk och så vidare, hur gör du då?" för det är ju det vi behöver jobba med, "hur gör jag då, när jag hör att någon blir diskriminerad eller kränkt?". Men också för att barnen ska känna "hur gör jag om jag blir diskriminerad eller kränkt, på vilket sätt agerar jag och reagerar jag på det?".

Även om kränkningar och diskriminering bland eleverna förekommer i mindre utsträckning finns det anledning för lärare att vara uppmärksamma.

Ibland kan man höra vissa föräldrar under utvecklingssamtal komma med kommentarer att vissa elever inte är lika mycket värda. Annars har det inte varit så mycket, men man får hålla utkik det händer ju ibland.

5.2 Tolkning av empiri

I detta avsnitt tolkas och tilldelas mening till studiens fyra kategorier vilka redovisas i avsnittet *5.1 Empiri; 5.1.1 Lärares arbete med kunskaper och förmågor i religionskunskap, 5.1.2 Lärares arbetssätt i religionskunskap, 5.1.3 Lärares upplägg av religionsundervisning och 5.1.4 Lärares syn på religionsundervisning*. Studiens fyra kategorier och det teoretiska perspektivet besvarar studiens två forskningsfrågor. Tolkningen av empirin utgår från den didaktiska triangeln utifrån relationen mellan lärare, elev och innehåll, och de didaktiska frågorna vad, hur och varför i kontext av undervisning, skola, samhälle och globala utmaningar.

5.2.1 Lärares undervisning i religionskunskap

Hur beskriver F-3-lärare sin undervisning i ämnet religionskunskap? undersöks som studiens första forskningsfråga. Kategorin *5.1.1 Lärares arbete med kunskaper och förmågor i religionskunskap* påvisar att lärare i högre utsträckning arbetar med elevernas kunskaper än elevers förmågor. Utifrån den didaktiska triangeln, som teoretiskt perspektiv, ses relationen mellan lärare och innehåll som en av tre centrala relationer. En av teorins didaktiska frågor är *vad*-frågan, vilken handlar om undervisningens innehåll. Empirin visar att lärare, då det kommer till *vad*-frågan, främst arbetar med kunskaper och innehåll med koppling till högtider, livsfrågor och identitet. Lärare arbetar med högtider och uppmärksammar mestadels de kristna högtiderna och utgår från den kristna kalendern. Detta eftersom lärarna anser att de

har brist på kunskap gällande övriga religioners högtider. I och med detta tolkar vi det som att empirin står i kontrast med det teoretiska perspektivet som anbefaller goda ämneskunskaper i religionskunskap, i syfte att göra grundade didaktiska val, då det kommer till undervisningsinnehåll. Vidare arbetar lärare med identitet, som de menar är ett svårhanterligt innehåll i undervisningen. De menar att begreppet handlar om elevernas känslor, frågor om "jaget", etnicitet, sexualitet och bakgrund. Lärare arbetar även med livsfrågor med koppling till vänskap, barnkonventionen och mänskliga rättigheter. Enligt teorins vad-fråga ska det innehåll som läraren väljer utgå från elevernas tidigare erfarenheter och intressen.

Detta är något som även framkommer i kategorin *5.1.2 Lärares arbetssätt i religionskunskap* som bland annat påvisar hur lärare arbetar med elevers förkunskaper utifrån det teoretiska perspektivets andra didaktiska fråga *hur*. Den didaktiska triangelns andra centrala relation, mellan elev och innehåll, tar hänsyn till att läraren gör didaktiska val utifrån enskilda elever och klassen som grupp. I kategorin framkommer det hur lärare arbetar med olika arbetssätt och metoder i religionskunskap. Empirin visar att lärare använder sig av arbetssätt, såsom att modellera och sedan låta eleverna imitera, arbeta i lärpar och mindre grupper, och titta på film, läsa, skriva, diskutera, dramatisera och förkroppsliga undervisningens innehåll. Lärare använder sig även av tematiska arbetssätt och studiebesök i religionskunskap. De arbetssätt och metoder som empirin visar att lärarna använder sig av är applicerbara i det teoretiska perspektivet huvudgrupper för metoder. Vi tolkar att de tidigare nämnda arbetssätten kan kopplas samman till perspektivets förmedlande eller förklarande metoder, interaktiva metoder, undersökande eller problembaserade metoder, och gestaltande metoder. Exempelvis arbetar lärare med undersökande eller problembaserade metoder genom formativ kartläggning av elevers kunskaper då det kommer till kontroll av hur eleverna befäst kunskaper. Även summativ bedömning förekommer genom frågor och skriftliga prov, där lärare ibland verkar ta hänsyn till elevers enskilda förutsättningar och behov. Enligt det teoretiska perspektivet ska lärare genom att visa och använda olika arbetssätt utveckla elevers förmågor. Empirin visar att detta görs, men som tidigare nämnts, inte i stor utsträckning. Vidare visar empirin att lärare använder olika läromedel och digitala verktyg i undervisningen, vilka har koppling till de olika huvudgrupperna. Lärare verkar utgå från den pedagogiska planeringen då de sätter samman material till undervisning från olika läromedel och digitala verktyg.

Kategorin 5.1.3 Lärares upplägg av religionsundervisning är även starkt sammankopplad till den didaktiska triangelns *hur*-fråga. Kategorin påvisar hur lärare planerar och lägger upp sin undervisning under årskurserna 1-3. Lärare verkar arbeta med religionskunskap från och med årskurs 1, eftersom eleverna får löpande undervisning i högtider. Empirin visar även på att eleverna får mer intensiv undervisning i religionskunskap under årskurs 2 och 3. Det teoretiska perspektivets tredje och sista didaktiska *varför*-fråga handlar om det syfte och mål läraren har med undervisningen, i detta fall vill lärarna skapa en röd tråd i undervisningen i alla samhällsvetenskapliga ämnen.

5.2.2 Lärares egen uppfattning av undervisning i och om ämnet religionskunskap

Vilken uppfattning har F-3-lärare angående undervisning i ämnet religionskunskap? undersöks som studiens andra forskningsfråga. Kategorin 5.1.4 *Lärares syn på religionsundervisning* ger material om att lärare ser positivt på undervisning i religionskunskap och ämnet i helhet, men problematiserar till viss del andra lärares syn på ämnets innehåll. Empirin visar att lärare ser religionskunskap som ett viktigt ämne för att öka elevernas förståelse för skolans grundläggande värden, såsom mänskliga rättigheter. Det finns en skillnad på lärares syn på religionsämnet omfattning. Å ena sidan menar lärare att religionsämnet är mindre än andra samhällsvetenskapliga ämnen. Å andra sidan menar lärare att ämnet inte endast handlar om faktabaserade kunskaper om de abrahamitiska religionerna, och att ämnet är större än så. I samband med detta problematiserar lärare läroplanens kursplan och hur lärare förhåller sig till dess innehåll. Detta eftersom de abrahamitiska religionerna, främst kristendomen, ges störst utrymme i läroplanen. Lärare påpekar att det kan leda till att elever känner sig exkluderade då deras religion inte får lika stort utrymme som exempelvis kristendom. Emellertid arbetar lärare utifrån de religionerna som de har i sin klass. Vidare påvisar empirin att lärare har skilda uppfattningar om huruvida de ska dela med sig av sin egen trosuppfattning. Lärare menar att de genom sin religionsutövning, eller icke religionsutövning, vill påverka eleverna i deras tro. Samtidigt menar lärare att de vill modellera eleverna i trovärdighet, respekt, och trygghet genom att dela med sig av sin egen religion. Empirin visar att kränkningar och diskrimineringar på skolorna kan vara kopplade till religion, och lärare har olika upplevelser kring detta. Dels har lärare inga upplevelser där elever har kränkt eller diskriminerat varandra då det kommer till religion, dels har de uppfattningar om situationer där elever har kränkt eller diskriminerat varandra med koppling till religion. Det är tydligt i empirin att lärare behöver vara uppmärksamma på kränkningar och diskrimineringar då det kan förekomma bland eleverna. Det teoretiska perspektivet föreskriver, utifrån relationen mellan lärare och elev, att eleverna ska uppleva trygghet och gemenskap genom lärarens ledarskapshandlingar.

Lärares uppfattning av undervisning i och om ämnet religionskunskap synliggörs även i övriga kategorier genom hur de talar om sin undervisning och hur de arbetar med religionskunskap. *Varför*-frågan synliggörs därför i lärarens handlingar. I relation mellan lärare och elev är även läroplan, kulturella och globala processer av vikt. Den didaktiska triangeln befinner sig i kontext av undervisning, skola, samhälle och globala utmaningar. Empirin visar att lärare behandlar religionskunskap utifrån samtliga kontexter. Tidigare redovisat material visar hur lärare formar sin undervisning utifrån läroplan, och inre och yttre ramfaktorer. På skolnivå visar empirin att lärare arbetar med kränkningar och diskriminering genom att resonera och diskutera kring ämnet. På samhällsnivå arbetar lärare aktivt för att utveckla eleverna till samhällsmedborgare, genom att verka som förebild och genom arbete med förmågor. Här behöver lärare enligt empirin utveckla sitt arbete. På globalnivå

arbetar lärare med globala utmaningar genom att betona ämnets betydelse i en mångkulturell samtid.

5.3 Resultatsammanfattning

Studiens insamlade material kategoriserades i de fyra kategorierna *Lärares arbete med kunskaper och förmågor i religionskunskap*, *Lärares arbetssätt i religionskunskap*, *Lärares upplägg av religionsundervisning*, och *Lärares syn på religionsundervisning*.

Studiens första forskningsfråga behandlar hur lärare beskriver sin undervisning i religionskunskap. Empirin påvisar att lärare snarare arbetar med kunskaper än förmågor i religionskunskap. Lärare förhåller sig till religionsämnets kursplan och dess centrala innehåll på olika sätt där fokus ligger främst på högtider, livsfrågor och identitet. I arbetet med nämnda centrala innehåll använder lärare varierade arbetssätt i religionsundervisningen och sätter samman sitt egna material från olika läromedel och digitala verktyg. Lärare börjar arbeta med religionskunskap i årskurs 1 för att mer aktivt arbeta med ämnet i årskurs 2 och 3.

Studiens andra forskningsfråga behandlar lärares uppfattning angående undervisning i ämnet religionskunskap. Empirin visar att lärare ser ämnet som positivt och viktigt för att skapa en förståelse för grundläggande värden, minska kränkningar och diskrimineringar, och för att göra undervisningen inkluderande. Vidare visar empirin att lärare har olika syn på vad religionsämnet innefattar i förhållande till andra samhällsvetenskapliga ämnen. Lärare fokuserar dels på de abrahamitiska religionerna, dels på andra kunskaper än religionsämnets faktabaserade kunskaper. Lärare har även olika syn på huruvida de ska dela med sig av den egna trosuppfattningen.

6 Diskussion

I detta kapitel diskuteras resultat och metod i avsnitten 6.1 *Resultatdiskussion* och 6.2 *Metoddiskussion*. Vidare redovisas framtida forskningsfrågor i avsnittet 6.3 *Framtida forskningsfrågor*.

6.1 Resultatdiskussion

Resultatet belyser lärares arbete med religion och syn på ämnet. Kittelmann Flensner (2015) menar att lärare och elevers uppfattning, utifrån tidigare erfarenheter, påverkar deras syn på undervisning i religionskunskap och vilka diskurser som synliggörs i klassrummet. Hon redogör för *den sekularistiska*, *den andliga diskursen*, *svenskhetdiskursen*, och *den privata och den akademisk rationella diskursen*. Vår tolkning är att lärares uppfattning om religion kan förklaras i enlighet med de diskurser Kittelmann Flensner (2015) presenterar. I enlighet med *den sekularistiska diskursen* påvisar empirin att lärare, för det mesta, tar en neutral ställning i undervisning genom att inte dela med sig av den egna trosuppfattningen. Lärare förklarar det med att de i sin maktposition inte vill spegla av sin tro på eleverna. Lärare problematiserar även detta då de ser ett dilemma i att inte modellera trovärdighet och respekt i att tro på vad de vill genom att delvis dela med sig av sin tro då eleverna ställer frågor om lärarens religiösa tillhörighet. Vår tolkning av detta är att lärare oavsett åsikt har en gemensam syn på att de i undervisningen ska förmedla öppenhet kring religion. De ska därmed inte påverka elevernas trosuppfattning genom den egna, utan fostra eleverna till självständiga demokratiska samhällsmedborgare. Sedan har empirin koppling till *den andliga diskursen* genom att lärare arbetar med livsfrågor och identitet. Detta genom att dels verka som förebilder, dels aktivt arbeta med frågor i undervisningen. Därefter framgår det tydligt av empirin, utifrån *svenskhetdiskursen*, att lärare i störst utsträckning fokuserar på kristna högtider och traditioner. Detta görs då lärare utgår från den kristna kalendern och har mer kunskap om den kristna religionen än om andra religioner. I och med detta tolkar vi det som att lärares undervisning utgår från det centrala innehållets rubrik i religionskunskap "Att leva i närområdet" (s. 216), då undervisningen fokuserar på kristendomens roll i skolan och hemorten, och på hemortens historia (Skolverket, 2019). Slutligen framgår det av resultatet att både *den privata diskursen* och *den akademisk rationella diskursen* kommer till uttryck i lärares uppfattning om undervisning då undervisningen å ena sidan anpassas efter elevernas förutsättningar och behov, å andra sidan är innehållsorienterad. Lärare anpassar undervisningen genom att se till grupp- och individnivå, att utmana eleverna utifrån deras utvecklingsnivå, och genom att utgå från elevernas förkunskaper. I kontrast med detta påvisar empirin att lärare betonar olika innehåll i religionskunskapens kursplan, där fokus främst läggs på de abrahamitiska religionerna, främst kristendom, och livsfrågor och identitet. Vår uppfattning är att religionsundervisningen inte är likvärdig eftersom lärare ser olika på religionsämnets innehåll.

Jonsson (2016) anser att tolkningen av religionsämnet är en av de utmaningar som religionslärare ställs inför. Dels menar hon att ämnets breda innehåll bidrar till att undervisningen riskerar att bli på en ytlig nivå. Dels menar hon att det ger religionsämnet ett större djup, exempelvis i livsfrågor. I belysningen av detta framhåller Jonsson (2016) att livsfrågor inte ges utrymme av lärare i undervisningen. Det är något förvånande att studiens empiri gav motsatt resultat, då arbetet med livsfrågor faktiskt ges utrymme i undervisningen i årskurserna F-3. Lärare arbetar med livsfrågor genom undervisning i mänskliga rättigheter, barnkonventionen och frågor om vänskap. Vi anser att lärares undervisning utgår från det centrala innehållets rubrik i religionskunskap "Att leva tillsammans" (s.216) genom arbete med livsfrågor såsom vad som är rätt och fel, kamratskap och könsroller (Skolverket, 2019).

Lilliestam, Holmqvist Lidh och Osbeck (2020) förklarar att lärare belyser olika delar av religionsämnets centrala innehåll. Forskarnas resultat har viss likhet med studiens resultat då fokus ligger på innehåll såsom respekt och identitet. Lilliestam et al. (2020) beskriver att lärare utgår från elevunderlaget i klassen. I likhet med forskarnas redogörelse, framkommer det i studien att lärare endast undervisar i de abrahamitiska religionerna, och framförallt de religionsutövningar som framgår i klassen. Med detta som bakgrund visar empirin att lärarnas undervisning har koppling till centrala innehållets rubrik i religionskunskap "Att leva i världen" (Skolverket, 2019, s. 216). Vidare redogör Kjeldsen (2019) i sin artikel för att undervisningen ska utgå från vår samtid med ökad globalisering, pluralisering och mångfald. Med detta som bakgrund ställer vi oss frågan: Utvecklas respekt och olikheter i mångfald om undervisningen endast utgår från elevernas erfarenhetsvärld? Vi menar, i enlighet med Shih (2020), att undervisningen ska utveckla elevernas förståelse för olikheter i det mångkulturella samhället.

Kittelmann Flensner (2015) och Lilliestam et al. (2020) anser att det förekommer kränkningar och diskriminering, och kopplar det till brist på respekt i samband med religion. I och med detta visar empirin att lärare i olika utsträckning upplever kränkning och diskriminering mellan dels elever och dels vuxna på skolan, och förknippar etnicitet med religion. Vidare visar empirin att kränkningar och diskrimineringar förekommer på olika ställen i skolan där eleverna befinner sig. Utifrån resultat och forskning tolkar vi det som att lärare i sin yrkesroll bör vara uppmärksamma och aktivt arbeta med kränkning och diskriminering när det uppstår.

Lärare använder olika arbetssätt i religionsundervisningen för att utveckla elevernas kunskaper och förmågor. Kjeldsen (2019) föreskriver varierade arbetssätt för en kvalitativ undervisning. Forskaren framhåller exempel på arbetssätt, exempelvis studiebesök, intervju, arbeta med olika religiösa föremål, och arbete med illustrerade metoder. Det finns likheter mellan den tidigare forskningen och studiens empiri, då lärare beskriver att de använder olika metoder och arbetssätt i religionsundervisningen. Det kan således antas att undervisningen svarar mot

elevernas förutsättningar och behov, och görs i enlighet med det Skolverket (2019) föreskriver under det centrala innehållets rubrik i religionskunskap ”Att undersöka verkligheten” (s. 217). Kjeldsen (2019) menar att eleverna ska erbjudas undervisning *om*, *av* och *från* religion. Utifrån studiens resultat kan vi fastställa att lärare undervisar *om* och *av* religion genom att arbeta med livs- och existentiella frågor, och *från* religion genom kritiskt förhållningssätt, pedagogiskt tänkande och syn på demokrati. Enligt vår tolkning av studiens resultat undervisar lärare främst *om* religion då lärare undervisar mer i kunskaper än i förmågor.

Halvarson Britton (2019) beskriver tre didaktiska faktorer som utifrån ett individperspektiv gynnar elevers utveckling och lärande. Enligt empirin använder lärare studiebesök som metod och bjuder själva in troende individer i undervisningen som delar med sig av sin tro. Vi tolkar det som att eleverna genom ett individperspektiv på levd religion får möjlighet att bilda uppfattning och förståelse om olika religioner, samt olika perspektiv och mångfald i religion genom ett omfattande material. Shih (2020) menar att lärare behöver ta medvetna val gällande läromedel och material i syfte att få en bred bild av religionsämnet. Resultatet från denna studie överensstämmer med det Shih (2020) anbefaller.

Sammanfattningsvis har både studiens tidigare forskning och Skolinspektionens (2012) kvalitetsgranskning relevans för studiens problemområde då forskningsfrågorna visar att lärares relation till undervisning i ämnet religionskunskap påverkar elevernas trygghet och ett tillåtande klassrumsklimat.

6.1.1 Slutsats

Olika lärare fokuserar på olika kunskaper och förmågor i religionskunskap, vilket inte ger en likvärdig undervisning. Däremot använder lärare varierade arbetssätt, har en progression i arbetet, och är positiva till religionskunskap och uppfattar ämnet som viktigt.

6.2 Metoddiskussion

Studien tar stöd i en definierad, beprövad och accepterad metodologi, vilken beskrivs i studiens metodkapitel (Brinkmann & Kvale, 2018; Denscombe, 2018). Genom operationaliseringen av metodologin besvaras studiens forskningsfrågor på ett pålitligt och trovärdigt tillvägagångssätt, dessa beskrivs i underavsnittet *6.2.1 Pålitlighet och trovärdighet*. I genomförandet av studien följdes och uppfylldes de forskningsetiska principerna. Mot bakgrund av detta anser vi att studien är adekvat utförd.

Ett större urval av informanter hade gett ett mer omfattande material och fler kvalitéer med en fylligare bild av den studerade företeelsen. Emellertid gav studiens informanter, utifrån de genomförda semistrukturerade intervjuerna, det material som krävdes för en betydelsefull bild av företeelsen. Studiens urval av fyra utbildade

grundskollärare, i fyra olika kommuner, gav ett brett och djupt material för att få fördjupade kunskaper om lärares relation till religionskunskap.

Studiens metodval påvisade lärares syn på den egna undervisning och uppfattning om religionsämnet. I detta sammanhang hade observation kunnat vara en kompletterande metod för att ge material om den faktiska undervisningen. Det finns en risk att informanter i studiens valda metod inte ger en sann bild av verkligheten, då deras svar på intervjufrågorna blir påverkade av det som de tror förväntas av dem och då de är medvetna om att deras svar spelas in för att sedan transkriberas. Dock hade observation, under en kort period, inneburit en liknande risk. Med hänsyn till detta ansåg vi att semistrukturerade intervjuer var en lämplig metod för att besvara studiens forskningsfrågor.

Tolkningen av empirin påverkas även omedvetet av oss som forskare, och våra erfarenheter och syn på den studerade företeelsen. Däremot ges studien giltighet genom transparens i beskrivningen av datasortering och tolkning av empiri.

6.2.1 Pålitlighet och trovärdighet

I detta underavsnitt presenteras hur studien förhåller sig till sanningskriterier och reflexivitet. I och med detta hävdar vi att resultatet är pålitligt. Å ena sidan kan användandet av den didaktiska triangeln, som ett teoretiskt perspektiv, anses ha ett lågt förklaringsvärde. Detta eftersom den sällan används som ett teoretiskt perspektiv. Å andra sidan är den didaktiska triangeln välkänd inom utbildningsvetenskaperna, då som en modell för lärande (Tivenius, 2015). Vi finner att den didaktiska triangeln i hög grad har hjälpt oss att besvara forskningsfrågorna och styrt vår blick, vilket stärker studiens trovärdighet.

Sanningskriterier

Studien uppfyller rimlighetskriteriet, koherensskriteriet, korrespondensskriteriet och det aletiska sanningskriteriet (Tivenius 2015; Tivenius 2021). Rimlighetskriteriet uppfylls genom att tolkningen av studiens empiri är rimlig. Koherensskriteriet uppfylls då studiens olika delar, analys, tolkning och diskussion, bildar en gemensam helhet. Korrespondensskriteriet uppfylls genom att applicera en allmän abstraktionsnivå på bakgrundslitteratur och resultat. Slutligen uppfylls det aletiska sanningskriteriet då studien ger ny kunskap som synliggör nya synvinklar på läras relation till religionskunskap genom det valda teoretiska ramverket.

Reflexivitet

Studiens genomförande har bidragit till nyfikenhet, engagemang och öppenhet. Av detta skäl har vi varit intresserade av studiens resultat, dock inte haft intresse att påverka studiens resultat. Att lärares syn på religionskunskap har påverkat deras undervisning är något vi sedan tidigare registrerat utifrån tidigare erfarenheter. Däremot hade vi inte förstått i vilken utsträckning och hur denna syn på religionskunskap faktiskt såg ut. I syfte att skapa distans från tidigare erfarenheter

har vi använt den didaktiska triangeln som ett teoretiskt perspektiv för tolkning av empiri. Genom att använda den didaktiska triangeln ges studien vetenskaplighet.

6.3 Framtida forskningsfrågor

Syftet med studien är att fördjupa kunskapen om F-3-lärares relation till undervisning i ämnet religionskunskap. Med detta som bakgrund vore det intressant att undersöka undervisning i religionskunskap i ett mångkulturellt klassrum ur ett elevperspektiv.

Referenser

- Brinkmann, S. & Kvale, S. (2018). *Doing Interviews*. SAGE Publications Ltd.
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur.
- Halvarson Britton, T. (2019). *Att möta det levda: Möjligheter och hinder för förståelse av lev religion i en studiebesöksorienterad religionskunskapsundervisning* [Doktorsavhandling, Stockholms Universitet, Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik]. Diva. <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1356856/FULLTEXT01.pdf>
- Hudson, B. & Meyer, M. A. (2011). *Beyond fragmentation: didactics, learning and teaching in Europe*. Central Books.
- Jank, W. & Meyer, H. (2006). *Didaktiske modeller – grundbog i didaktik*. Academic Books DK.
- Kittelmann Flensner, K. (2015). *Religious Education in Contemporary Pluralistic Sweden* (Dissertations defended at the Department of Literature, History of Ideas, and Religion, University of Gothenburg; 44) [Doktorsavhandling, Göteborgs Universitet, Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion]. Gupea. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/40808/1/gupea_2077_40808_1.pdf
- Kjeldsen, K. (2019). A Study-of-Religion(s)-Based Religion Education: Skills, Knowledge, and Aims. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 9(4), 11-29. doi: 10.26529/cepsj.678
- Lilliestam, A-L., Holmqvist Lidh, C. & Osbeck, C. (2020) Lågstadie lärare talar om sin undervisning i de samhällsorienterade ämnena. *Nordidactica - Journal of Humanities and Social Science education*, 4(2), 48-72. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1446569/FULLTEXT01.pdf>
- Jonsson, L. (2016). *Mellan tradition och förnyelse: Utmaningar i religionsläraryrket*. (Mälardalen Studies in Educational Sciences; 27) [Doktorsavhandling, Mälardalens högskola, Akademin för utbildning, kultur och kommunikation]. Diva. <http://mdh.diva-portal.org/smash/get/diva2:1033199/FULLTEXT01.pdf>
- Rydberg, C. (2018). *Didaktiska dilemman i undervisning utifrån samhällsdilemman*. (Malmö studies in educational sciences. Licentiate dissertation series, 1653-6037 ; 2018:42) [Licentiatuppsats, Malmö universitet, Fakulteten för lärande och samhälle]. Diva. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1404524/FULLTEXT01.pdf>
- Shih, Y-H. (2020). Learning content of 'multiculturalism' for children in Taiwan's elementary schools. *Policy Futures in Education*, 18(8), 1044-1057. doi: 10.1177/1478210320911251
- Sjöström, J. & Rydberg, C. (2018). Towards Transdisciplinary Didaktik – Didactic Modelling of Complex Controversial Issues Teaching for Reflexive *Bildung* and Sustainability. I I. Eilks, S. Markic. & B. Ralle (Red.), *Building Bridges Across Disciplines for Transformative Education and a Sustainable Future* (ss. 3-15). Shaker Verlag.

- Sjöström, J. (2019). Didaktisk modellering. I K. Stolpe, G. Höst & A. Larsson (Red.), *Forum för forskningsbaserad NT-undervisning: Bidrag från konferensen Fobas18 13-14 mars 2018 i Norrköping*. (ss. 121-132). Linköping University Electronic Press.
- Skolinspektionen. (2012). *Mer än vad du kan tro: Religionskunskap i gymnasieskolan*. Skolinspektionen.
- Skolverket. (2019). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: Reviderad 2019. Norstedts Juridik
- Tivenius, O. (2015). *Uppsatsens inre liv*. Studentlitteratur.
- Tivenius, O. (2021). *Hackat eller malet? – En problematiserande ansats om utbildningsvetenskapernas epistemologiska grund*. [Under publicering]. Akademin för utbildning, kultur och kommunikation, Mälardalens högskola
- Vetenskapsrådet. (2017, 12 juni). *God forskningssed*.
 Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html?_ga=2.188714728.1941938161.15085023471363684651.1455708191

Bilaga Intervjuguide

1. Hur arbetar du med religion med dina elever?
2. I vilken årskurs börjar du att arbeta med religion?
3. Vill du förklara varför du börjar arbeta med religion i den årskursen?
4. Är det någon årskurs du arbetar mer eller mindre med religion? Vill du förklara varför?
5. Vilka arbetssätt och metoder använder du dig av i religionsundervisningen?
6. Vilka läromedel/digitala verktyg använder du dig av i religionsundervisningen?
7. Arbetar du med livsfrågor och identitet i undervisningen? I sådana fall hur?
8. Hur ser du på undervisning i detta?
9. Hur uppmärksammar du högtider i din undervisning?
10. Görs det i olika religioner?
11. Hur ser du på undervisning i detta?
12. Arbetar du med förmågor som att analysera och reflektera i religionsundervisningen?
13. Hur kontrollerar du i undervisningen att eleven befäst kunskaper i religionskunskap?
14. Hur ser du på religionsundervisning i årskurs F-3?
15. Hur ser du på religionskunskap i förhållande till de andra samhällsvetenskapliga ämnena?
16. Vilka fördelar och nackdelar ser du med religionsundervisning?
17. Har du upplevt kränkningar eller diskriminering kopplat till religion?
18. Hur har du då agerat?
19. Hur ser du på läroplanens kursplan i religionskunskap?

Bilaga Informationsbrev - intervju gällande F-3-lärares uppfattningar om religionsundervisning

Information om

Studien är ett examensarbete på grundnivå och en del av grundlärarutbildningen årskurs F-3 vid Mälardalens högskola i Eskilstuna. I studien undersöks lärares relation till religionsundervisningen i grundskolans tidiga år. Syftet med studien är att fördjupa kunskapen om F-3 lärares relation till religionsundervisningen.

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Vidare innehåll

Vi är två grundlärarstudenter som heter Moa Åkerlund och Bahast Majid. Vi studerar vår sjätte termin på Mälardalens högskola i Eskilstuna. Detta examensarbete skrivs med koppling till det samhällsvetenskapliga ämnet religionskunskap. Vi anser att det är angeläget att studera hur lärare planerar och arbetar med högtider, livsåskådningar och etik i religionsundervisningen. Detta för att fördjupa kunskapen om F-3 lärares undervisning av kunskap och förmågor i religionskunskap.

I studien används semistrukturerade intervjuer som genomförs under april 2021. Det är tänkt att studien ska innefatta fyra intervjuer av grundskollärare, som arbetar på olika skolor, i olika kommuner. Ett subjektivt urval tillämpas i syfte att ge ett brett och kvalitativt material. Respektive intervju beräknas ta cirka 30 minuter.

Intervjuerna sker på distans i och med rådande omständigheter, på en tid som du som informant bestämmer. Intervjuerna kommer att spelas in och sedan transkriberas i text. Vidare används intervjuerna som underlag i examensarbetet. Du är som informant ombedd att delta i studien eftersom du har lång erfarenhet av arbete med elever i de tidiga skolåren.

Av dig som informant förväntar vi oss ärlighet och pålitlighet i svar. Genom att delta i undersökningen får du möjlighet att reflektera över din personliga relation till undervisningen i religionskunskap. En nackdel och risk med ditt deltagande, kan vara att du efter intervjun känner att du delat med dig med för mycket information. Vi ser den risken som låg eftersom ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har även rätten att när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig. För dig som informant finns det möjlighet att ta del av det färdiga examensarbetet då undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens högskola som i sin slutversion läggs ut på databasen DiVA.

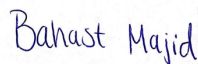
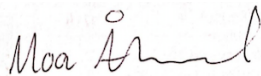
Det insamlade materialet kommer endast bearbetas och hanteras av oss och handledare på Mälardalens högskola. Eftersom att arbetet läggs upp på databasen DiVA finns det tillgängligt för alla att ta del av. De medverkandes identitet

anonymiseras enligt konfidentialitetskravet, och känslig information hanteras varsamt. Uppgifter och resultat från de deltagande och intervjun brukas enligt nyttjandekravet. Alla uppgifter, resultat och kommunikation som går att knytas till dig som informant raderas omedelbart från inspelningsutrustning, datorer och mobiltelefoner efter examination.

Avslutande information

Ansvariga för studien är Moa Åkerlund, Bahast Majid och Linda Jonsson. Vid frågor om studien är du välkommen att höra av dig till oss. Kontaktuppgifter finns nedan.

Hälsningar,

Moa Åkerlund

Tel: 070-782 38 44

E-post:

med18007@student.mdh.se

Ort: Strängnäs

Datum: 2021-03-30

Bahast Majid

Tel: 070-788 84 85

E-post:

bmd18001@student.mdh.se

Ort: Västerås

Datum: 2021-03-30

Linda Jonasson

Tel: 073-960 73 39

E-post:

linda.jonsson@mdh.se

